

LANDSCHAPSKRANT

JULI 2013

Regionaal Landschap

DIJLELAND



Regionaal Landschap Dijleland vzw wil zorgen voor natuur en landschap in de streek. Dit doen we samen met de inwoners van de regio en in overleg met overheden en verenigingen betrokken bij de open ruimte. We zijn actief in de gemeenten Bertem, Bierbeek, Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Hoeilaart, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.

IN DEZE KRANT:

- **Het abc van de holle wegen**
- **Op Vroedmeester-pad**
- **Open Monumentendag:**
Rondleidingen in kasteelpark Wilder
- **Vooruitblik:** *Warme Winteravonden*



© LUC BECKERS

 **Vrijdagavond 9 augustus**

MUTOTO-LOOP & HOLLE WEGEN SIGHTJOGGING

Duisburg (Tervuren)

In augustus is het weer zover: Duisburg viert twee weken lang zijn dorpsfeesten. Traditiegetrouw kunnen sportievelingen deelnemen aan de Mutoto-loop "Naar de Congo en terug". Regionaal Landschap Dijleland vzw zorgt dit jaar voor een speciaal extraatje: de Holle Wegen Sightjogging, een sportieve sightseeingtoer door mooie holle wegen, met uitleg onderweg.

Wil je een mooie tijd lopen, dan kan je je als vanouds met andere lopers meten tijdens de Mutoto-lopen van 5 of 10 km. Voor de fervente lopers: de 10 km maakt deel uit van het Scott2Run-criterium.

Hecht je aan snelheid en tijd geen belang, maar wil je vooral genieten van het landschap en de mooie holle wegen, dan kan je meedoen met de **Holle Wegen Sightjogging** van 4 km. Je loopt dan in groep, tegen een rustig tempo en onder leiding van een gids. Onderweg kom je meer te weten over het ontstaan van holle wegen, over de tram die het Dijleland ooit doorkruiste en over de Linde van Duisburg.

Praktische info

MUTOTO-LOPEN 5 EN 10 KM:

- **Start 5 km:** 19.45 uur
- **Start 10 km:** 20 uur
- **Inschrijven** ter plaatse vanaf 18.30 uur.
- **Deelnemen** kost 5 euro.
- Je krijgt een geschenkpakket na afloop.

HOLLE WEGEN SIGHTJOGGING 4 KM:

- Er starten 4 groepen van elk maximaal 20 joggers.
- **Starturen:** 18.45 uur, 19 uur, 20.05 uur en 20.20 uur.
- **Inschrijven** vóór 7 augustus telefonisch of per mail bij Regionaal Landschap Dijleland vzw: 016 40 85 58 of info@rld.be
- Geef het uur aan waarop je wil starten.
- **Deelnemen** kost 5 euro, ter plaatse te betalen.
- Je krijgt een geschenkpakket na afloop.

Tijdens de Duisburgse dorpsfeesten kan je natuurlijk nog meer doen dan lopen of joggen. Zo opent Mutoto op 9 augustus om 18 uur zijn Café Lubum, waar je kan genieten van lekker trappisten met bijbehorende kazen. Sfeer in Duisburg dus verzekerd! Op zaterdag 10 augustus is er ook de Kidsloop voor kinderen tot 12 jaar. En je kan dan de prachtige routes van de 5 km, 10 km of de Holle Wegen Jogging als **wandeling** afleggen. Haal een foldertje bij Café Lubum en volg de wegwijzers.

De Holle Wegen Sightjogging is een samenwerking van Mutoto en Regionaal Landschap Dijleland vzw, met de steun van de provincie Vlaams-Brabant en de gemeente Tervuren.



mutoto



© RLD VZW



© LUC BECKERS



WIE OF WAT IS MUTOTO?

Mutoto is een groep vrienden uit de wijde omgeving van Tervuren die zich inzetten voor de opvang en begeleiding van straatkinderen in het Congolese Lubumbashi.

Mutoto organiseert daartoe jaarlijks verschillende leuke activiteiten. Met de opbrengst ondersteunen ze lokale projecten in Lubumbashi.

www.mutoto.be



Deze Landschapskrant wordt gedrukt met financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en verspreid met de steun van de gemeenten Bertem, Bierbeek, Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Hoeilaart, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.



Spreek jij deze streektaal al?

HET ABC VAN DE HOLLE WEGEN

Autochtone bomen en struiken

Dit zijn bomen en struiken die rechtstreeks afstammen van hun voorouders die na de laatste ijstijd, 10.000 jaar geleden, ons landschap spontaan 'veroverden'. Autochtone planten zijn het best aangepast aan hun omgeving. In holle wegen vinden we er nog veel. Het is belangrijk voor de biodiversiteit om deze genenbronnen niet te verliezen. Daarom moeten onze holle wegen goed worden beschermd en beheerd. Ook in je eigen tuin betekenen autochtone bomen en struiken een meerwaarde. Vraag bij je handelaar naar bomen en struiken die het label Plant van hier dragen. Meer info op www.plantvanhier.be



Berm en schouder

Holle wegen hebben aan weerskanten hellende bermen (of taluds) van minstens een halve meter hoog. Een goede holle weg heeft ook een 'schouder' van 2 meter breed. Dit is een (liefst met struiken begroeide) strook tussen de berm en het aanpalende perceel. De schouder beschermt het talud tegen afbrokkelen en tegen het inspoelen van meststoffen en pesticiden van akkers.



Corridor

Een corridor is een verbindingsweg tussen twee of meer stukken natuur of bos waarlangs dieren en planten zich kunnen verplaatsen.

Dijleland

Veelal heuvelachtige streek gelegen tussen Leuven en Brussel, met grote boscomplexen, akkerplateaus en rijke natuur in de valleien van Dijle, Voer, IJse, Laan en Molenbeek. Kenmerkend zijn de talrijke holle wegen op de steile vallei flanken.

Erfgoed

Holle wegen zijn landschappelijk erfgoed. De meeste zijn ontstaan vanaf de middeleeuwen. Door toenemende landbouwontginning ontstonden nieuwe paden die door eeuwenlang gebruik werden uitgesleten tot holle wegen (zie P).

Ferrariskaart

Is een zeer gedetailleerde topografische kaart uit de 18e eeuw. Door deze kaart te vergelijken met de huidige situatie, kan je afleiden hoe het landschap de laatste 300 jaar gewijzigd is.



Groenafval en meststoffen

Het deponeren van groenafval in holle wegen en het inspoelen van meststoffen zorgt voor een aanrijking van de bodem met voedingsstoffen. Daardoor gaan ruigtekruiden zoals braam en brandnetel sterk groeien, ten nadele van andere planten.



Hakhoutbeheer

Een vorm van onderhoud die vooral vroeger ingevoerd werd in holle wegen, bossen en houtkanten om regelmatig hout te kunnen oogsten van dezelfde boom. De bomen worden om de 5 à 15 jaar 's winters bij de grond afgezaagd, waarna zich op de overgebleven stronk nieuwe scheuten vormen. Zo ontwikkelt zich een meerstammige boom of 'hakhoutstool'. Veel inheemse loofbomen kunnen als hakhout beheerd worden. Hakhoutstoven kunnen trouwens veel ouder worden dan gewone hoogstammige bomen van dezelfde soort, omdat het hout telkens verjongd wordt. Sommige hakhoutstoven zijn wel duizend jaar oud.



Inheems

Zijn plant- en diersoorten die van nature voorkomen in een bepaalde streek. Een inheemse plant is niet noodzakelijk ook autochtoon (zie A). De term inheems zegt iets over de soort; de term autochtoon over de individuele plant. Een Zomereik uit Hongarije is hier bijvoorbeeld wel inheems (want Zomereiken komen hier van nature voor), maar zeker niet autochtoon.

Judasoor



Is een zwam die wat lijkt op een oorschelp. De naam Judas verwijst naar de Jezusverrader, die zich uit wroeging zou hebben opgehangen aan een vlier. De vlier is de favoriete gastheer van het Judasoor.

Klein landschapselement

Holle wegen zijn net als poelen, houtkanten en bomenrijen 'kleine landschapselementen'. Vaak zijn het de laatste restjes wilde natuur in ons druk gebruikte landschap. Ze zijn dan ook van groot belang voor onze fauna en flora. Dieren vinden er een schuilplaats, voedsel en een plek om een nest te maken. Kleine landschapselementen dienen ook als corridor (zie C).



Leemgrond

Leemgrond bestaat uit fijne korrels die makkelijk aan elkaar kleven. Daardoor is de vorming van steile taluds mogelijk. Holle wegen vind je dan ook vooral in de Leemstreek.

Microklimaat

Doordat holle wegen verzonken liggen in het landschap heerst er een microklimaat, zeker wanneer de bermen bebost zijn. In de winter is het er warmer en in de zomer koeler dan in het open landschap. Er is ook meer schaduw en minder wind.

Natuurdecreet

Het natuurdecreet is de juridische basis van het natuurbeleid in Vlaanderen. Het decreet verbiedt het wijzigen van een holle weg en de begroeiing ervan. Zo is het verboden om een holle weg te verharderen, een berm af te graven, bomen te rooien enz., tenzij je hiervoor een stedenbouwkundige vergunning hebt verkregen. Onderhoudswerken uitvoeren mag natuurlijk wel en is ook noodzakelijk.

Onderhoud



Holle wegen vragen regelmatig onderhoud. Dit onderhoud bestaat vooral uit maaien (gras en kruidlaag) en hakhoutbeheer (struiken en bomen). Het hakhoutbeheer werd vroeger regelmatig uitgevoerd dan nu, omdat de mensen het hout nuttig konden gebruiken. Op bermen met gras liet men schapen grazen. (zie ook H)

Paard en kar

Eeuwenlang gebruik van eenzelfde pad met paard en kar veroorzaakte een natuurlijk erosieproces. De grond werd beetje bij beetje losgewoeld en door de regen weggespoeld. Daardoor ontstonden onze holle wegen.

QR-code

Op www.rld.be vind je meer info over holle wegen.



Ravijnbostype

Dit is een holle weg waarvan de bermen minstens zes meter hoog zijn. Op die bermen komen vooral bomen maar ook struiken voor.



Sleedoorn

Sleedoorn is een inheemse struik die vroeg in het voorjaar uitbundig witte bloempjes draagt. In het najaar kan je de donkerblauwe bessen oogsten om er sleedoornjenever mee te maken. De Sleedoornpage is een zeldzame vlinder die haar eitjes bij voorkeur op deze struik legt.



Trage wegen

Holle wegen zijn vaak ook 'trage wegen'. Dat zijn paden voorbehouden voor niet-gemotoriseerd verkeer. Samen met andere veldwegen, kerkwegels, bospaden, voormalige trambeddingen ... vormen holle wegen een netwerk waar zachte weggebruikers graag wandelen en fietsen. In holle wegen gaat het altijd bergop of bergaf!



Ulmus minor

Ulmus minor, beter gekend als Gladde iep, veldiep of olm, komt nog veel voor in holle wegen. De iep is gevoelig voor de iepenziekte, een schimmelinfectie waaraan de laatste honderd jaar talloze iepen ten onder gingen. De iepenspintkever draagt de schimmel over van boom tot boom.

Voorjaarsflora

Kruidachtige planten die bloeien in het voorjaar. Enkele typische vroege soorten zijn bosanemoon en speenkruid. Ze komen voor in schaduwrijke omgevingen en zijn dus kenmerkend voor holle wegen en bossen. Ze groeien en bloeien voordat de bomen in blad komen en ze in de schaduw zetten.



Wegdek

Bijna een derde van de holle wegen in het Dijleland is in de loop der jaren verhard met beton of asfalt. Slechts één holle weg op de vijf heeft nog een aardeweg. Een onverharde weg heeft nochtans zijn voordelen: regenwater kan beter de bodem intrekken en voor kleine diertjes vormt een aardeweg minder een barrière.

Zeldzaam

Nergens ter wereld komen zoveel holle wegen voor als in het Dijleland en in Voeren. Een zeldzaam en uniek verschijnsel dat wij moeten koesteren. Onze streek voldoet immers rijklijk aan de drie voorwaarden voor het ontstaan van holle wegen: een leembodem, een heuvelachtig reliëf en een vrij intensief landgebruik.



Ken je Koesterbuur

OP VROEDMEESTER-PAD

Avondwandeling op 2 en 3 augustus

De Vroedmeesterpad is een zeldzame, kleine pad met enkele bijzondere eigenschappen. Je krijgt ze niet gauw te zien, maar als je op de juiste plek bent, kan je de mannetjes wel horen. Niet aan hun gekwaak, want dat doen ze niet. Nee, Vroedmeesterpadden fluiten! Op de vrouwtjes nog wel, en alleen op warme avonden.

In Vlaanderen komen nog maar zo weinig Vroedmeesterpadden voor dat ze met uitsterven bedreigd zijn. In het Dijleland hebben we geluk en kunnen we de soort nog op twee plaatsen aantreffen, namelijk in Overijse en op de grens van de gemeenten Huldenberg, Tervuren en Bertem.

Ben je ook nieuwsgierig naar dit fascinerende diertje? Wandel dan met ons mee op 2 of 3 augustus. Onder leiding van een gids maken we een wandeling van 7 km (2.30 uur) doorheen het leefgebied van de Vroedmeesterpad. En met wat geluk horen we dan de diertjes fluiten! Voorzie stevig schoeisel en aangepaste kledij.

Vrijdag 2 augustus: start om 20 uur in de Ketelheide te Overijse. Mensen die met de wagen komen, kunnen gebruik maken van de parking van de firma Vrebos in deze straat.

Zaterdag 3 augustus: start om 20 uur op de parking bij de kerk van Duisburg.

Vooraf inschrijven is nodig!

Meewandelen is gratis, maar je moet wel inschrijven vóór 1 augustus.

Het aantal deelnemers is immers beperkt.

Stuur een mailtje naar info@rld.be

of bel naar 016 40 85 58.



Open Monumentendag

RONDLEIDINGEN IN KASTEELPARK WILDER

Zondag 8 september, Kampenhout

Het kasteelpark Wilder in Kampenhout is een pareltje: mooie parkbomen, prachtig gerestaureerde cascades, een mysterieuze ijskelder, een rustgevend kapelletje, imposante vijverpartijen en inspirerende zichten op het kasteel en de orangerie!



Regionaal Landschap Dijleland vzw herstelde op het domein Wilder de cascades op de Molenbeek en legde er ook twee vistrappen aan. Zo kunnen vissen weer vrij stroomop- of afwaarts zwemmen. Goed voor de biodiversiteit!

Tijdens de Open Monumentendag op zondag 8 september krijg je uitzonderlijk de kans om het kasteelpark, onder leiding van een gids, te bezoeken. Het aantal deelnemers is beperkt, dus snel inschrijven is de boodschap! Er zijn meerdere rondleidingen voorzien. Op de volgende tijdstippen vertrekt er telkens een groep: 13 uur, 13.30 uur, 15 uur, 15.30 uur, 17 uur, 17.30 uur.

Vooraf inschrijven is nodig!

Inschrijven doe je bij de Heemkring Campenhout. Bij voorkeur per mail naar heemkring@kampenhout.be, of per telefoon (016 65 99 39, tijdens de kantooruren). Geef bij je inschrijving aan welk vertrekpunt je kiest en met hoeveel personen je zal deelnemen.

Deze activiteit is een samenwerking tussen de Heemkring Campenhout, cultuurdienst Kampenhout en Regionaal Landschap Dijleland vzw, en met de vriendelijke medewerking van eigenaar Guy De Broqueville.



© JELGER HERDER - BUITENBEELD



De Vroedmeesterpad is een buitenbeentje onder de padden en kikkers, want van deze soort vind je geen eitjes (kikkerdril) in poelen. Het mannetje zorgt immers als een toegewijde huisvader voor de eitjes. Hij wikkelde de bevruchte eitjes in een snoer rond zijn achterpoten en draagt ze zo drie weken met zich mee. Na drie weken zet hij de eitjes af in een waterplas en dan komen de larven (kikkervisjes) uit.

Deze wandelingen worden georganiseerd door Regionaal Landschap Dijleland vzw in samenwerking met de gemeente Overijse, de gemeente Tervuren en Natuurpunt VIL. De wandelingen maken deel uit van een educatief wandelpakket over de Vroedmeesterpad en worden meegefinancierd door De Vlaamse Rand in opdracht van de Vlaamse regering en de Provincie Vlaams-Brabant.



Vooruitblik

WARME WINTERAVONDEN

Leuke lezingen over natuur en landschap

De Warme Winteravonden zijn stilaan een traditie! Ook tijdens de komende herfst- en wintermaanden kan je elke derde woensdagavond in Heverlee terecht voor een boeiende lezing over natuur en landschap.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- **16 oktober:** Zintuigen en perceptie bij dieren: een beestige kijk op het leven (Prof. Hans Van Dijk)
- **20 november:** Dieren als dragers van cultuur (Prof. Marcel De Cleene)
- **18 december:** De Vroedmeesterpad (Rob Veen)
- **15 januari:** Dood doet leven (Dirk Raes, onder voorbehoud)
- **19 februari:** Drinkwater en de waterbronnen in het Dijlebekken (Paul De Smedt)
- **19 maart:** Monumentale bomen (Bart Backaert)

Praktische info en uitleg over de onderwerpen vind je op www.rld.be



Brochure in de kijker

Wandelbrochure Langs holle wegen in Tervuren en Bertem

Deze brochure beschrijft twee wandellussen (8,9 km en 6,4 km) langs holle wegen in Vossem, Duisburg en Leefdaal. Beide lussen kunnen gecombineerd worden tot een route van 14 km. In de brochure vind je overzichtelijke kaartjes, een duidelijke routebeschrijving en informatie over het ontstaan en de bijzonderheden van holle wegen. 31 blz

2,70 euro



Bestellen kan door het juiste bedrag over te schrijven op ons rekeningnummer BE44 0013 1352 0345. Vermeld de titel van de brochure in de mededeling.

Kijk op www.rld.be voor meer wandel- en fietsbrochures, praktische gidsen voor de aanleg van streekeigen groen, topografische kaarten en nog veel meer. Sommige publicaties kan je gratis downloaden. Uiteraard lees je er ook alles over onze projecten en vind je er info over natuurgerichte thema's.

JE WOONT IN LEUVEN?

Abonneer je gratis op de Landschapskrant!



In Groot-Leuven wordt de Landschapskrant niet huis-aan-huis bedeed. Je kan er een krantje meepikken in één van de openbare gebouwen. De milieudienst van de stad houdt evenwel een abonneelijst bij. Als Leuvenaar kan je je hierop inschrijven door een mailtje te sturen naar geert.vanhorebeek@leuven.be en dan krijg je de nieuwe Landschapskrant telkens gratis toegestuurd met de post. Doen!

COLOFON

Vragen, suggesties of opmerkingen?

Contacteer ons:

Regionaal Landschap Dijleland vzw (RLD vzw)

Naamsesteenweg 573, 3001 Heverlee

Tel/fax: 016 40 85 58

info@rld.be - www.rld.be

De Landschapskrant Dijleland verschijnt tweemaal per jaar.

Verantwoordelijke uitgever: Jan Verroken, coördinator RLD vzw

Redactie: RLD vzw

Foto's: RLD vzw, Luc Beckers, Buiten-Beeld, André Verboven

Vormgeving: Roel Thoné - sakado.be

Druk: Druk in de Weer

Oplage: 77.000

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier, met inkt op plantaardige basis en zonder schadelijke solventen.

Regionaal Landschap Dijleland vzw is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid, de provincie Vlaams-Brabant, de dertien aangesloten gemeenten en verenigingen actief op het vlak van natuur en landschap, landbouw, jacht, recreatie en toerisme. We krijgen financiële steun van de Vlaamse overheid (Onroerend Erfgoed, Agentschap voor Natuur en Bos), de provincie Vlaams-Brabant en de aangesloten gemeenten.

